בסוד שיח

הממשל האמריקני מהמר על יצחק שמיר

את כאבו של "כפר דרום" על הירצחו של הרב בירן ה"ד בחרו בני היישוב להפגין ניוד מישרד ראש הממישלה, בניסאה עד ניצב הביטחון בי"ש.

צילום: אפרים קילשטוק

מאת שאול שיף

אישים מרכזיים במימשל האמריקני אמרו במהלך השבוע האחרון בשיחות פרטיות, כי הם מהמרים על יצחק שמיר כמי שיהיכיך את הממשלה הבאה לאחר הבחירות לכנסת ה־13.

המקור לידיעה זו הוא אדם בעל נגישות למישרד החוץ האמריקני ולבית הלבן, ומעמדו בסנט ובקונגרס האמריקניים הוא ללא עוררין.

כאשר הפניתי אותו לסקרי דעת קהל המתפרסמים בישראל, לפיהם יצחק רבין מוביל בהפרש גדול, הוא השיב לי: "אמרתי להם, כי הסקרים בישראל חוזים בדיוק את ההיפך, והם הטעימו באוזני, כי גם הם קראו את הסקרים הללו, ובכל זאת, על פי הערכות שבידיהם, יצחק רבין לא יהיכיך את הממשלה הבאה".

על־פי אותו מקור, קיימת עצבנות רבה בתוג מקורביו של נשיא ארה"ב, ג'ורג' בוש, בעקבות כניסתו למרוץ אל הנשיאות של המיליארדר רוס פרו.

יוצעיו של בוש הגיעו למסקנה, כי יש להתפייס עם הקהילה היהודית בכל מחיר, או לפחות להבטיח את האגף הזה, כי לא יהיה עוייו.

וכאן אצלנו אכן ניכרת התעוררות בקרב מצביעי ליכוד, אך הסקרים האחרונים, אם ניתן למוד עליהם אחרי מה שקרה בבריטניה, עדיין מצביעים על פער גדול בין הליכוד לבין מפלגת העבודה לטובת האחרונה.

תוסר בהירות גדול קיים אצל הסוקרים בכל הקשור למפלגות החרדיות. נזכור, בבחירות האחרונות כשלו כל הסקרים בחיזוי מספר המנדטים של המפלגות החרדיות. בכל מקרה, כבר עתה ברור, כי שר הקליטה, הרב יצחק פרץ, יתקשה להביא את הנזונייה שמצפים ממנו ברשימה החרדית המשותפת לו, לאגודת־ישראל ול"דגל התורה". כותו האלקטוראלי של הרב פרץ הוא מזרע לממסד התי־חרדי, ורבים ראו ברשימתו מקום מפלט מאגודת־ישראל ו"דגל התורה", וכמובן שסקניקים מאוכזבים היו מצביעים עבור רשימתו, אך לא כאשר הוא שותף לאגודת־ישראל.

ראשי הרשימה של המערך החרדי סבורים, כי יזכו בלא פחות מחמישה מנדטים, והם מתבססים בעיקר על הפחד הגדול האוחז עתה את המחנה החרדי מהתגברות אפשרית של השמאל, קר־מר־ץ ומפלגת העבודה, שיעורר בוודאות את שאלת גיוסם של תלמידי הישיבות לצה"ל, ובעניין זה יחברו אליו צומת של רפאל איתן והתחייה.

הדתיים של מפלגת העבודה, התומכים, כמובן, בגיוס תלמידי הישיבות לצה"ל, מציעים נוסחה, לפיה תהיה היענות להשאיר בכל ישיבה אחוז מסויים של אברכים או תלמידים שלא יגוייסו, על־פי קביעת ראש הישיבה, והיתר יעברו אימונים צבאיים במסגרות מיוחדות.

המעניין הוא, שביניהים צה"ל דוחה את גיוסם של אברכים רבים שהביעו נכונות להתגייס, פשוט בגלל שאין צורך בהם, בגלל השנתונים הגדולים שצה"ל מתקשה בקליטתם מהבחינה המספרית. כן ירבו.

חיפה כמבחן

סגן ראש עיריית חיפה, משה שטסמן, מכהן יו"ר מטה הבחירות של המפד"ל ב"עיר האדומה". הוא מצפה כבר בכיליון עיניים ליום הבחירות, כדי לראות מה קיים קשר ישיר בין המאמצים העצומים שהציבור הדתי לאומי השקיע בקליטת העלייה מברית המועצות לשעבר לבין ההצבעה בקלפי. איש לא התנדב, כמובן, לסייע לעולים מתוך כוונה שיצביעו בעד המפד"ל ביום הבחירות, אך לאחר מעשה מעניינת התוצאה גם בתחום זה. חיפה היא העיר שקלטה את המספר הגבוה ביותר של עולים מברה"מ לשעבר. מדובר בלמעלה מ־35 אלף איש. "אמונה" רתמה את פעילות התנועה למבצע קליטת העליה, ומשפחות רבות אימצו משפחות עולים במספר ניכר. שטסמן יודע לספר על מבצעי בר־מצווה שנעשו לילדי העולים, בצד פעולות אחרות שכל עיר היתה מתברכת בהם. אמנם, כן, לא מעט משפחות העולים נוטלים חלק במסע ההסברה של המפד"ל בחיפה בקרב העולים, אך, כאמור, התוצאות ייוודעו רק בליל הבחירות.

שר החינוך והתרבות, זבולון המר, ומנכ"ל משרדו, זבולון אורלב, אימצו את המלצותיו של שטסמן, המחזיק בתיק החינוך בעיריה, להקים בית־ספר טכנולוגי לאוכלוסיה הערבית הגרה בחיפה. ואכן, בביקורו בחיפה, הביע המיגזר הערבי את הערכתו לשר החינוך והתרבות, אלא שאיש אינו יודע מהו בדיוק המרחק בין ההוקרה לבין הקלפי.

בכלל, חיפה זכתה לתשומת־לב מיוחדת בחלוקת המשאבים של משרד החינוך.

אומר סגן ראש העיר, משה שטסמן: "בית ספר "יבנה" יהפוך לקרית חינוך הודות להמר: גני־ילדים חדשים קמו בעיר בברכתו, ובבית־ספר הרא"ה בקרית־שמואל טועמים התלמידים את היתרון של עריכת שיעורי התעמלות באולם ספורט ראוי לשמו. ההורים ודאי יברכו על שובו של יום הלימודים הארוך לחיפה, בעידודו של שר החינוך, זבולון המר".

שטסמן אופטימי. הוא מאמין, כי תהיה תמורה למעשים. המטה של הדור הצעיר בחיפה גייס את מיטב המסבירים לאיזון הקו הקיצוני המאפיין את בני התשחורת, ובעניין זה אומר שטסמן: "אחרי הבחירות אנחנו חייבים להידרש לסוגיה הזאת של הדור הצעיר ולשאול את עצמנו איפה שגינו שהצעירים מוכנים לנטוש את הערכים של הציונות הדתית לטובת סיסמאות ריקות".

פא"י הוכשרה לבוא בקהל?

הרב אהרון ישעיה רוטר, תלמיד חכם מובהק, משמש בספריו ובמאמריו פה להשקפת העולם של הציבור הדתי החרדי ל"ליטאי". עמדותיו אינן עצמאיות, אלא נגזרות מבית מדרשו של הגרא"מ שך שליט"א, בעל ה"חזון־איש" זצ"ל והמנהיגות הרוחנית של הציבור הנ"ל.

בספרו "שערי אהרון" מתפרסמת הסכמה של הגרא"מ שך, ובה נאמר בין היתר: "כי זהו האמת, והאמת לעולם עומדת ובסוף הכל ידעו ויכירו בזה..." והכוונה של הגרא"מ שך, כמובן, לאוסף המאמרים המתפרסמים בספר "שערי אהרון", ש"נכתבו לפי השקפה הצלולה והברורה לפי דעת תורה" – כדברי ראש הישיבה במכתב ההסכמה.

בספר במאמר כ' מתייחס הרב רוטר לתנועת "פועלי אגודת ישראל", "על פא"י ובשבח ההבדלה". ידוע הוא שפא"י נודתה על־ידי המנהיגות "הליטאית" בכתב ובעל־פה ונאמרה לבוא בקהל החרדים.

במאמרו סוקר הרב רוטר את דרכה של פא"י ומציין שמאז תשי"ג "נטו מן הדרך הסלולה ותפסו לעצמם את דרך "המזרחי" להבדיל בין איסור והיתר לבין שאר חלקי התורה. דחיינו, באיסור והיתר דעת הרב קובעת, ובשאר חלקי התזרה דעת חברים קובעת". וכאן הוא מביא ציטוט מבעל "החזון איש" זצ"ל, כי שיטה זו "היא השיטה הישנה של המינים בירידת היהדות באשכנז אשר הדיחו את עם ישראל עד שהתערבו בגויים ולא נשאר לפליטה וכו'". המאמר מונה את חטאי פא"י: בשלהי תשי"ג נכנסו לחינוך מלכתי־דתי, בניגוד להוראת כל גדולי הדור; בשנת תש"ך נכנסו לממשלה, בניגוד להחלטה מפורשת של מועצת גדולי התורה בארץ ישראל ובחו"ל... ו. נמשכו הלאה מדחי אל דחי. "והנה ידוע שאנשי פא"י תוגגים כל השנים את יום העצמאות בצוותא". ולא זו אף זו: "כידוע עניין התגרות באומות העולם והתיישבות בשטחים נוגד את דעתם של חכמי הדור האמיתיים... גישת המפלגות הללו (פא"י ומפד"ל) לנושאים הקשורים להתיישבות ולעתיד יהודה ושומרון, וכן מקומה של מ"יינת ישראל על־פי התורה בחינוך והתיישבות, אף הם משמשים בסיס איתן לשיתוף פעולה מבורך בעתיד" (בין שתי המפלגות, על פי עתון שערים המצוטט). כאן בא הסבר לאיסור לחבור עם פא"י בפרק משנה שעניינו: "מדוע אסרו רבותינו להשתתף אתם". ההסבר כולו נשען על מקורות חז"ל הסותרים את כל השקפת עולמה של פא"י. עד כאן הרב רוטר.

למיטב ידיעתי, לא חל שום שינוי בדרכה של פא"י. בניה מתחנכים עדיין בחינוך הממ"ד, הבנות הולכות לשרת במסגרת השרות הלאומי, ואין קנאי לארץ ישראל ושלימותה יותר מאשר ח"כ אברהם ורדיגר. ח"כ ורדיגר גם התייצב באורח חד־משמעי לצדה של חב"ד והיה בין נושאי הדגל של המאבק לתיקון חוק השבות. אלו הם דברים שאינם נעשים במחתרת אלא לעין כל. והנה ח"כ אברהם ורדיגר משולב בהסכמי הרוטציה של רשימת יהדות התורה והותר לבוא בקהל ה"ליטאים", ולמיטב ידיעתי הוא יושב עמם בממה בחירות משותף, והכל מצפים שהתשתית הארגונית של פא"י תאפשר גם את כניסתו של ח"כ הרב משה גפני.

השאלה היא, האם אין מקום להסבר מה קרה לכל ההרמות והנידודים, לכל הפסקים והברי חז"ל שקשרו את פא"י עם הגרוע מכל? אין בשורות הללו משום כוונת קינטור, אלא רצון כן להבין מה היה הפיקוח־נפש שהתיר ל"דגל התורה" להתחבר עם פא"י שנרדפה במשך שנים רבות בראש חוצות והיתה למשל ולשנינה?

יהיה זה רק הגיוני שהרב רוטר, בעל המחבר "שערי אהרון" על התורה (בנוסף על קונץ המאמרים), הראוי לכל שבח, יורה דעה כיצד יש לנהוג עם כל הנאמר בספרו על פא". ושוב, אין כאן ניסיון לפגוע אלא בקשה פשוטה להבין את "ההשקפה".

הרבנית ד"ר נעמי כהן: "חזרתי למפד"ל"

רעיית הרב הראשי לחיפה, הרב שאר־ישוב כהן, הרבנית ד"ר נעמי כהן, אמרה בשיחה עם "הצפה", כי החליטה לחזור הביתה, כלשונה, ולהצביע בעד המפד"ל. בבחירות לכנסת ה־12 נמנתה הרבנית כהן עם תומכי "מימד".

"מדוע דווקא מפד"ל? משום שהמפד"ל היא המפלגה היחידה שעל דיגלה חרוטה באופן רציני הסיסמה: ארץ ישראל לעם ישראל על־פי תורת ישראל. בבחירות הקודמות סברתי, כי הציונות הדתית משתקפת נאמנה יותר במצע "מימד". מכל־מקום בצורה בולטת יותר. המפד"ל גם מדגישה את הפן הזה הרבה היטב. בסך הכל איני עוסקת בפוליטיקה ואני מצטערת על שנכנסתי לעניין הזה בעבר".

כמה מהדמויות המרכזיות של "מימד" הבהירו, כי יצביעו הפעם מפד"ל, אלא שכמה מהן סירבו לתת לכך ביטוי פומבי, רק הביאו זאת לידיעת הנהגת המפד"ל.